

UDK 811.163.6'373.421:61:001.4

Suzana Jakoša

Megamoment, d. o. o., Murska Sobota

megamoment.si@gmail.com

Irena Stramljič Breznik

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

irena.stramljic@um.si

Damjan Glavač

Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani

damjan.glavac@mf.uni-lj.si

SOPOMENKE V POIMENOVALNEM SISTEMU TERMINA *CELICA* V SLOVENSKEM MEDICINSKEM SLOVARJU

V prispevku so predstavljeni termini v sopomenskih dvojicah in nizih v poimenovalnem sistemu z izhodiščnim terminom *celica*, ki je iztočnica v *Slovenskem medicinskem slovarju*. Številni pojmi so poimenovani z dvema ali več termini, ki se razlikujejo po prevzetosti prvin, strukturi, tvorjenosti in pomenotvornih lastnostih. Tipološko raznovrstnost izkazujejo tudi sopomenski kratični termini in termini z izlastnoimensko prvino. Ob sopomenskih dvojicah iz prevzetega in neprevzetega termina kot pričakovanem tipu so tudi dvojice iz samo prevzetih ali samo neprevzetih terminov. Dvojic s samo neprevzetimi prvinami je najmanj. Sopomenski nizi so iz po sestavi in izvoru različnih terminov z istimi ali različnimi pomensko sestavinskimi lastnostmi. Po številu podtipov se približujejo sopomenskim dvojicam.

Ključne besede: sopomenska dvojica, sopomenski niz, termin *celica*, medicinski slovar, terminološka načela

The article presents terms in synonym pairs and synonym strings in the terminological system with the base term of *cell*, which is an entry in the dictionary *Slovenski medicinski slovar* (Slovenian Medical Dictionary). Many concepts have two or more corresponding terms that differ according to borrowed components, structure, whether they are complex or simplex words, and properties of semantic extension. Typological diversity can also be observed in synonymous abbreviated terms and terms with eponyms. Alongside the expected type of synonym pairs made of a borrowed and a non-borrowed term, pairs of only borrowed or non-borrowed terms can also be found. Pairs with only non-borrowed components are the least frequent. Synonym strings consist of terms that differ in their composition and origin and have the same or different semantic-componential properties. The number of their subtypes is similar to that of synonym pairs.

Keywords: synonym pair, synonym string, the term *cell*, medical dictionary, terminological principle

1 Uvod

Sopomenskost v splošnem jeziku prispeva k več poimenovalnim možnostim, tudi k rabi besed s slogovno vrednostjo. V specializiranem jeziku je po terminološkoteoretičnih izhodiščih odsvetovana, vendar sopomenke v terminologiji kljub temu nastajajo. Tvorijo dvojice in nize, razvidne iz terminoloških slovarjev, ki navajajo in vrednotijo tudi več terminov za isti pojem. Za prispevek je bil preučen termin *celica* v *Slovenskem medicinskem slovarju* v tretjem pomenu, tj. »najmanjša enota živih bitij, ki je sposobna za samostojno življenje kot enoceličar ali pa sestavlja mnogocelične organizme« (Legan, Petrovič 2012–2020).

2 Metodološka izhodišča

Jezikoslovna analiza temelji na zajemu podatkov z izpisovanjem iz obsežnega slovarskega sestavka iztočnice *celica* v *Slovenskem medicinskem slovarju*, kjer so termini za tretji pomen predstavljeni kot proste in stalne zveze (brez terminološke razlage) ter razložene stalne zveze, tj. podiztočnice s terminološko razlago. Celoten vzorec po navzkrižnih poizvedbah tudi s termini, ki so v terminoloških razlagah podiztočnic in so povezani s pojmom celice, obsega 647 terminov – 122 eno-, 335 dvo- in 190 večbesednih. Za analizo je bilo izločenih 433 sopomenskih. Pri izpisovanju sta bila upoštevana označevalnik *sin.* in desnosmerna puščica. Ugotavljanje tipoloških značilnosti temelji na izvornih, strukturnih, besedotvornih in pomenotvornih lastnostih terminov, prvinah, kot sta kratica in izlastnoimenski del termina, ter na slovarskih označevalnikih (*žarg.* in *star.*). Ker preučevani termini zaradi razlik niso povsem uvrstljivi v že predstavljene tipe terminoloških sopomenk v slovenski literaturi (Gorjanc 1995/1996: 269–74; Humar 2010: 80–92; Žagar Karer, Fajfar 2020: 498–502), je tipologija izdelana posebej za namen razvrstitve vseh v raziskovalni vzorec zajetih sopomenskih terminov, ne le tipološko pričakovanih ali najpogostejših.

3 Teoretična izhodišča o sopomenskosti v terminologiji

Termini so po pojmovnem načelu »jezikovna poimenovanja pojmov« in pojmi »abstraktn[e] miseln[e] enote[e]« z enim pomenom; nastajajo tudi različni termini, ki so v rabi za isti pojem, in termini za poimenovanje več kot le enega pojma (Vintar 2008: 24). Felber (1984: 183–86) na podlagi razmerja med terminom in pojmom poudarja pomen uveljavljanja enopomenskosti, večpomenke, enakoizraznice in sopomenke pa odsvetuje, zadnje z utemeljitvijo, da več terminov za isti pojem vzbuja vtis o obstoju več kot le enega pojma. Med terminološkimi načeli omenja natančnost, gospodarnost in ustaljenost (Felber 1984: 114–15). O ustaljenosti, jezikovnosistemski ustreznosti, gospodarnosti in jezikovnokulturni primernosti v terminotvorju v slovenščini razpravlja M. Žagar Karer (2013: 132, 2018: 237). Kot navajata L. Hudeček in M. Mihaljevič (2009), terminološke sopomenke v urejenem poimenovalnem sistemu niso zaželeni, zato jih je treba pri normiranju terminologije opredeliti po terminoloških načelih. Enako predlaga tudi S. Kereković (2014: 18), medtem ko M. Bergovec (2018: 244) v skladu s sodobnim terminološkim pristopom meni, da terminološke različice pogojuje

sobesedilo. O sodobnem pristopu k temu jezikovnemu pojavu razpravlja tudi M. T. Cabré Castellví (2003: 187).

Poleg sopomenskih dvojic so v literaturi predstavljeni še sopomenski nizi, ki so lahko obsežni. L. A. Ponomarenko (2004: 373) za področje računalništva omenja tudi šestčlenske nize, medtem ko M. Humar (2010) sopomenskih nizov v izbranih terminoloških slovarjih ne predstavlja.

Terminotvorni načini k sopomenskosti prispevajo na ravneh prevzetosti prvin, strukture terminov, pomenotvorja, krajšanja terminov in poimenovanja z izlastnoimenskimi termini. Felber (1984: 175–76, 185) prevzemanje deli na medjezikovno, ki vodi do vzporedne rabe prevzetih in neprevzetih terminov, ter znotrajjezikovno. Kališnik (2004: 230) za primere terminov s področja medicine predstavlja odnos med slovenščino in drugimi jeziki, predvsem uporabnost latinščine ter vpliv angleščine na terminotvorje. Š. Vintar (2008: 51) znotrajjezikovno prevzemanje opredeljuje kot »prehajanje terminov iz splošnega jezika v strokovn[ega] po načelu metafore in metonimije«; pri medjezikovnem kot jezike izvora omenja latinščino in staro grščino ter sodobne jezike.

Sopomenskost je v terminologiji po mnenju nekaterih jezikoslovcev sprejemljiva le med prevzetim in neprevzetim terminom. A. Žele (2010: 130) k terminološkim sopomenkam uvršča le dvojnice iz prevzetih in neprevzetih prvin. M. Žagar Karer (2013: 132) piše o prednosti neprevzetega pred prevzetim terminom, če je upoštevano načelo ustaljenosti. T. Fajfar (2017: 351–52) prednost neprevzetega termina povezuje z načelom jezikovnokulturne ustreznosti. Med prevzete uvršča citatne termine in internacionalizme. Za pogosto prevzemanje poimenovanja skupaj s pojmom ugotavlja, da ni vedno usklajeno z načelom jezikovnokulturne ustreznosti, po katerem je prednostna neprevzeta beseda, če se z njo »strinja [...] večina stroke, biti mora pravočasna in novi termin mora pojem ustrezno [...] označevati« (Fajfar 2017: 358–59). Dogovor med področnimi strokovnjaki je pomemben tudi pri nastajanju terminoloških slovarjev, ki, kot navaja M. Jemec Tomazin (2015: 309, 311), prikazujejo »ustaljenost in trdnost pojmovnega sistema«. L. Bokal (2010: 112) prevzemanje predstavlja kot »sprejemljiv sociolingvistični proces, ki se mu noben jezik ne izogne«. V terminotvorju pa je pomembno še prilagajanje prevzetih terminov slovenščini, ki ga M. Humar (2004: 20) povezuje s skrbjo za nacionalni jezik. Da slovenjenje poteka stopenjsko, ugotavlja L. Bokal (2010: 119, 121), kajti prvi stopnji z več termini za prevzetega sledi po ustaljevanju druga z utrditvijo enega izmed terminov (prevzetega ali neprevzetega) iz sopomenskega niza.

Tvorjenje terminoloških kratic je v literaturi predstavljeno kot abreviacijsko poenobesedenje, katerega rezultat je sopomensko razmerje med večbesednim terminom, ki je stalna besedna zveza, in kratico (Stramljič Breznik 2018: 375). Sopomenskost med kratico in razvezanim terminom obravnava tudi M. Žagar Karer (2011: 37). T. Leben Pivk (1998: 57–58, 65–66) ta jezikovni pojav povezuje z željo po kratkosti izražanja ter izpostavlja razmerje med prevedenimi in neprevedenimi kraticami. Tvorjenje kratic z načelom jezikovne gospodarnosti povezujejo tudi A. Vidovič Muha (2007: 399), A. Žele (2010: 132) ter T. Fajfar in M. Žagar Karer (2019: 551). Na posledice slovenjenja

na mednarodni ravni sprejetih kratic, ki povzročajo kratične dvojnice, opozarja Kališnik (1998: 82, 2004: 231).

Tvorjenje izlastnoimenskih terminov obravnava Kališnik (1998: 81) ob terminih s področja medicine. Besedotvorne in pravopisne značilnosti terminov iz lastnih imen predstavlja B. Košmrlj Levačič (1998: 140–43).

Med terminotvornimi načini je tudi pomenotvorje, ki ga A. Žele (2010: 130–31) povezuje z načelom gospodarnosti in ga predstavlja z vidika terminologizacije besed v splošnem jeziku in determinologizacije terminov. Izpostavlja enopomenskost na področju enega strokovnega področja, predvsem terminov, nastalih na podlagi metaforičnega ali metonimičnega prenosa. Za terminološko metaforo ugotavlja izločenost subjektivnosti.

4 Rezultati raziskave in razprava

Iz *Slovenskega medicinskega slovarja* zajeti sopomenski termini¹ so po sestavi eno-, dvo- in večbesedni ter po prevzetosti prvin neprevzeti in prevzeti. Na podlagi razločevalnih lastnosti terminov so v nadaljevanju predstavljeni trije glavni tipi s podtipi tako sopomenskih dvojic kot tudi nizov.

4.1 Sopomenski termini po izvornih, strukturnih, besedotvornih in pomenotvornih lastnostih

Izhodišče razvrščanja sopomenk tega tipa v podtype sta izvor in struktura terminov, v posameznih podtipih pa tudi tvorbeno-pretvorbene in pomenotvorne lastnosti ter vrednotenje z jezikovno- ali s časovnozvrstnim označevalnikom.

4.1.1 Sopomenske dvojice z enobesednim terminom

V sopomenskem razmerju sta:

1. neprevzeti tvorjeni enobesedni termin z označevalnikom *žarg.*, nastal po opustitvi jedrne prvine *celica* v dvobesednem ali jedrne in določujoče prvine v večbesednem terminu; priponski obrazili sta *-ica* in *-ka*: *pečatnica* → *celica pečatnica*; *zaviralka* → *celica zaviralka*; *pomagalka* → *celica T pomagalka*;²
2. prevzeti enobesedni termin z označevalnikom *žarg.*, nastal s poenobesedenjem po izpridevniški izpeljavi iz dvobesednega prevzetega termina; priponsko obrazilo je *-ka*: *amkrinka* → *amkrina celica*;

¹ Vsi zgledi analiziranih terminov v prispevku so iz *Slovenskega medicinskega slovarja* (Legan, Petrovič 2012–2020), v katerem desnosmerna puščica napotuje k nadrednemu terminu s terminološko razlago.

² Tako nastali enobesedni termini (*pečatnica*, *velikanka*, *zaviralka*, *pomagalka*, *ubijalka*) so enakoizraznice s termini na drugem strokovnem področju ali z besedami v splošnem jeziku, ki so se terminologizirale po pomenotvorni poti.

3. neprevzeti enobesedni termin, nastal s poenobesedenjem po izpridevniški izpeljavi iz dvobesednega termina s prevzeto jedrno prvino; priponska obrazila so *-ece*, *-ica* in *-(i)ka*: *jajčna celica* → *jajčece*;³ *čutnica* → *čutna celica*; *čašasta celica* → *čašica*;⁴ *krvnička* → *krvna celica*;
4. prevzeti dvobesedni in prevzeti enobesedni termin, tvorjen iz delov ene ali obeh prvin dvobesednega termina ali iz besednih prvin z drugačnimi pomenskimi sestavinami: zadnji del zloženek, imenovan tudi sufiksoid⁵ (Stramljič Breznik 2016: 123), je *-cit* ali *-blast* (*mononuklearni levkocit* → *monocit*; *pironinofilna celica* → *imunoblast*), enobesedni nezloženski termin je prevzet in podomačen (*ganglijska celica* → *nevron*);
5. prevzeti eno- in neprevzeti dvo-/večbesedni termin ali dvo-/večbesedni termin s prevzeto jedrno prvino in z istimi pomenskimi sestavinami (dela) določujoče prvine: sufiksoid zloženek je *-cit* (*krvna ploščica* → *trombocit*; *mnemocit* → *spominska celica*), enobesedni prevzeti termin je tudi nezloženski (*prava živčna celica* → *nevron*);⁶
6. prevzeta enobesedna termina, nastala s sestavljanjem in z zlaganjem (*epicit* → *podocit*) ali oba z zlaganjem (*mikrofag* → *granulocit*)⁷ (sufiksoid zloženek je *-cit* ali *-fag*, prefiksoida pa se razlikujeta po pomensko-sestavinskih lastnostih);
7. prevzeta enobesedni in dvobesedni termin: *oligodendrocit* → *oligodendroglijska celica*;
8. prevzeti enobesedni termin z označevalnikom *žarg.* in večbesedni s prevzeto prvino: *granuloza* → *zrnati sklad jajčnikovega folikla*;
9. citatni enobesedni in slovenščini prilagojen enobesedni termin: *neuronus* → *nevron*; *histiocytosis* → *histiocitoza*;
10. prevzeti enobesedni termin in večbesedni s prevzetima prvinama v jedru in desnem prilastku: *hemocitometer* → *komora za štetje celic*;

³ Za ženskosposloško izpeljavno obrazilo *-ica* že Bajec (1950: 101) navaja primere, v katerih pripona izgublja pomen manjšalnosti. A. Valh Lopert (2015: 601) ugotavlja, »da manjšalnice v terminologiji [...] svoj primarni pomen kljub zanje tipičnim priponskim obrazilom izgublajo« in da so v strokovnem jeziku pogosto rezultat pomenskega prenosa. Pri tem se neredko »pomensko oddaljijo« od besede, iz katere so tvorjene, in v strokovnem kontekstu »[pri]dobijo drug pomen« (Valh Lopert 2015: 601). Za enobesedne termine v tretjem podtipu poleg pomenskega prenosa (*jajčece*, *čašica*) ugotavljamo vpliv jedrne besede *celica* iz dvobesednih terminov, iz katerih so tvorjeni. Pomen manjšalnosti je zaradi velikostnih lastnosti pojmov, ki so z njimi poimenovani, ohranjen, a je brez slogovne vrednosti. I. Stramljič Breznik (2007: 541) ugotavlja, da gre v terminologiji v primeru modifikacijskih izpeljank za »objektivno določanje velikosti«.

⁴ Dvobesedni termini *dežnikasta celica*, *mehurčasta celica*, *košaričasta celica* in *stebričasta celica* po analogiji s terminom *čašasta celica*, iz katerega je tvorjen termin *čašica*, niso poenobesedeni.

⁵ V večini besedotvornih raziskav slovanskih jezikov je rabljen termin afiksoidne zloženke (Waszakowa 2005: 56–57, 2009: 11–28). Ta tip zloženek je prepoznaven po značilnih (velikokrat krnjenih) prvih delih (npr. *agro-*, *bio-*, *kiber-*, *disko-*, *eko-* ...), zato se imenujejo prefiksoidne zloženke. Če pa se tipični morfemi (npr. *-bus*, *-fil*, *-man*, *-mat*, *-log*, *-logija*, *-fob* ...) pojavljajo v drugem delu, se imenujejo sufiksoidne zloženke.

⁶ *Nevron* je prevzet in podomačen iz oblike *neuronus*. Oblika *nerv* je v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* (2014) z označevalnikom (*zastar.*). Iz nje je tvorjen pridevnik *nerven* in v spletnem *Sinonimnem slovarju slovenskega jezika* (Snoj idr. 2018) uslovarjen kot termin iz anatomije (*nevron* = anat. *nervna celica*).

⁷ Prevzeti termini *melanocit*, *tirocit*, *korneocit*, *sinoviocit*, *onkocit*, *megakariocit*, *makrofag* in *fibroblast* so brez sopomenke.

11. prevzeti dvobesedni in neprevzeti enobesedni termin, tvorjen s priponskim obrazilom *-ica*: *alveolarni makrofag* → *prašnica*.

Zaradi specifičnosti poimenovalnega sistema, v katerem je jedrna beseda dvo- in večbesednih terminov večinoma prevzeti termin *celica*,⁸ enobesedni pa so najpogosteje tvorjeni s prevzeto prvino *-cit*, so za prvi podtip značilni predvsem prevzeti sopomenski termini, ki se razlikujejo po stopnji prilagojenosti slovenščini. Brez prevzetih prvin je 13 od 65 po strukturi različnih terminov. Pet prevzetih in štirje neprevzeti enobesedni termini so z jezikovnozvrstnim označevalnikom. Med besedotvornimi vrstami enobesednih terminov so izpeljanka (14), zloženka (18) in sestavljenka (1). Iz slovarske predstavitve so prepoznavne razlike v terminološkem dogovoru o prednostnih terminih na ravni strukture in tudi prevzetosti.

Preglednica 1: Lastnosti podtipov sopomenskih dvojic z enobesednim terminom.

Podtip	Število dvojic	Termin brez prevzetih prvin	Obrazilo izpeljanke ali sestavljenke, število terminov	Prefiksoid zloženke, število terminov	Sufiksoid zloženke, število terminov
1	5	5	<i>-ka</i> : 4 <i>-ica</i> : 1		
2	3		<i>-ka</i> : 3		
3	4	4	<i>-ece</i> : 1 <i>-ica</i> : 2 <i>-(i)ka</i> : 1		
4	9			<i>mono-</i> : 1 <i>gemisto-</i> : 1 <i>pilo-</i> : 1 <i>histio-</i> : 1 <i>entero-</i> : 1 <i>peri-</i> : 1 <i>pnevmo-</i> : 1 <i>imuno-</i> : 1	<i>-cit</i> : 7 <i>-blast</i> : 1
5	4	3		<i>mono-</i> : 1 <i>trombo-</i> : 1 <i>histio-</i> : 1	<i>-cit</i> : 3
6	2		<i>epi-</i> : 1	<i>podo-</i> : 1 <i>granulo-</i> : 1 <i>mikro-</i> : 1	<i>-cit</i> : 2 <i>-fag</i> : 1

⁸ Po izvoru je beseda *celica* iz »lat. *cellula* 'sobica, celica'« (Snoj 2016).

7	1			<i>oligo-</i> : 1	<i>-dendrocit</i> : 1
8	1		<i>-oza</i> : 1		
9	2			<i>histio-</i> : 2	<i>-cytosis</i> : 1 <i>-citoza</i> : 1
10	1			<i>hemo-</i> : 1	<i>-citometer</i> : 1
11	1	1	<i>-ica</i> : 1		

4.1.2 Sopomenske dvojice brez enobesednega termina

V sopomenskem razmerju sta:

1. dvobesedna termina s prevzeto jedrno in prevzeto ali neprevzeto levoprilastkovno prvino ali dvobesedna termina z različnima prevzetima jedrnima ali določujočima prvinama: *olfaktorna celica* → *vohalna celica*; *tarčasti eritrocit* → *tarčasta celica*; *fibrilarni astrocit* → *vlaknati astrocit*;
2. prevzeta dvo-/večbesedna termina z razlikami v določujoči ali jedrni prvini: z besedotvorno razliko določujočih prvin (*glijska celica* → *nevroglijska celica*), z oblikoskladenjsko razliko določujočih prvin⁹ (*mikroglijska celica* – *celica mikroglije*), z razliko v prevzeti določujoči prvini, tvorjeni iz podstav z istimi pomenskimi sestavinami (*laktotropna celica* → *mamotropna celica*; *ancestorska celica* → *prekurzorska celica*), z razliko v pomenskih sestavinah določujoče in (ali) jedrne prvine (*metakromatska celica* → *tkivni bazofilec*; *paličasti granulocit* → *paličasti nevtrofilec*);
3. dvobesedna termina z neprevzeto določujočo prvino: termin z izsamostalniško pridevniško izpeljanko v levem in termin s samostalniško izpeljanko v desnem prilastku, tvorjeno iz drugega skladenjskopodstavnega samostalnika (*orjaška celica* → *celica velikanka*); termina z določujočima prvinama, iz katerih je razberljivo nadpomensko-podpomensko razmerje med samostalnikom v desnem prilastku in samostalnikom, iz katerega je tvorjen pridevnik v levem prilastku (*celica potomka* → *hčerinska celica*); termina, katerih neprevzeti določujoči prvini se razlikujeta po pomenskosestavinskih lastnostih (*penasta celica* → *satasta celica*);
4. večbesedni in dvobesedni termin z razlikami v določujočih prvinah: *glavna celica občitnice* → *glavna celica*; *usmerjena matična celica* → *predniška celica*;
5. večbesedni termin s prevzeto jedrno prvino in prevzeti dvobesedni termin: *glavna celica želodca* → *pepsinogena celica*;
6. dvo-/večbesedna termina z istokorenskima levoprilastkovnima prvinama, tvorjenima z različnima priponskima obraziloma: *mukoidna celica* → *mukozna celica*; *antigen predstavljajoče celice* → *antigen predstavitvene celice*;

⁹ Razberljiva je iz terminološke razlage.

7. prevzeti dvobesedni termin in prevzeti dvobesedni s kratično prvino: *lupusna celica* → *celica LE*;
8. citatni in kalkirani dvobesedni termin: *hairy cell* → *dlakava celica*;
9. večbesedni termin s prevzeto jedrno prvino in večbesedni s prevzeto jedrno ter z eno ali več prevzetimi določujočimi prvinami: *spolne matične celice* → *germinalne matične celice*; *motorični nevron alfa* → *velika motorična multipolarna ganglijska celica*;
10. večbesedni termin s prevzetima jedrno prvino in prvo besedo v levem prilastku ter prevzeti dvobesedni termin: *polinuklearna krvna celica* → *polinuklearni levkocit*;
11. večbesedna termina z različnima začetnima deloma tvorjenk iz prevzetih prvin v levem prilastku: *omnipotentne matične celice* → *totipotentne matične celice*;
12. prevzeti dvobesedni in citatni dvo-/večbesedni termin: *holangiocelularni adenom*, sin. *adenoma cholangiocellulare*; *histiocitoza X*, sin. *histiocytosis X*; *gigantocelularni karcinom*, sin. *carcinoma gigantocellulare*; *ovsatocelični karcinom*, sin. *oat cell carcinoma*;
13. dvo-/večbesedna termina s po izvoru različnima jedrnima prvinama: *sigilocelularni karcinom*, sin. *sigilocelularni rak*; *presaditev perifernih krvotvornih matičnih celic* → *transplantacija perifernih krvotvornih matičnih celic*.

Preglednica 2: Lastnosti podtipov sopomenskih dvojic brez enobesednega termina.

Podtip	Število dvojic	Dvobesedni termin z neprevzeto prvino v levem ali desnem prilastku	Večbesedni termin z neprevzeto prvino v levem in (ali) desnem prilastku	Citatni termin	Kalkirani termin
1	8	8			
2	18	3	3		
3	5	10			
4	2	2	2		
5	1	1			
6	2		2		
7	1				
8	1			1	1
9	5		9		
10	1		1		
11	1				
12	4			4	4
13	3	1	4		

Ker je tudi v tej skupini največ terminov z jedrno prvino *celica*, je povsem brez prevzetih prvin le malo terminov. Določujoče prevzete prvine se razlikujejo po stopnji prilagojenosti slovenščini.

4.1.3 Sopomenski nizi z enobesednim terminom

Sopomenski niz tvorijo:

1. prevzeti enobesedni in prevzeta dvobesedna termina z različno jedrno ali določujočo prvino; enobesedni termin je zloženska (*eozinofilec*, sin. *eozinofilni granulocit*, *eozinofilni levkocit*) ali sestavljenka (*internevron*, sin. *internuncijalni nevron*, *vmesni nevron*);
2. dvobesedni termin s prevzeto prvino, prevzeti enobesedni z jezikovnozvrstnim in neprevzeti enobesedni s časovnozvrstnim označevalnikom: *tkivni bazofilc* – *mastocit* (žarg.), *pitanka* (star.);
3. prevzeti dvobesedni termin in oblikoglasni različici prevzetega enobesednega termina: *nevroglijska celica*, sin. *gliacit*, *gliocit*;
4. prevzeti enobesedni termin in dvobesedna termina ali dvo- in večbesedni termin s prevzeto jedrno prvino: *maščobna celica* → *adipocit* – *celica maščevja*; *kardiomocit* → *srčnomišična celica* – *celica srčne mišičnine*;¹⁰
5. dvobesedni termin s prevzeto jedrno prvino, prevzeti dvobesedni in prevzeti enobesedni termin (brez razlik v pomenskosestavinskih lastnostih določujoče prvine dvobesednih terminov in prefiksoida zloženske): *srpasta celica*, *falciformni eritrocit* → *drepanocit*;
6. prevzeta enobesedna termina, tvorjena iz različno okrnjenih podstavnih prvin, in dvobesedni prevzeti termin: *lemnocit*, *nevrolemocit* → *nevrolemska celica*;
7. prevzeti in citatni enobesedni ter prevzeti dvobesedni termin: *limfoblast*, *lymphoblastus*, *blastna celica* (1);
8. prevzeti enobesedni, dvobesedni s prevzeto jedrno prvino in prevzeti dvobesedni termin: *amfocit*, sin. *plaščna celica* (1), *satelitska celica* (1);
9. prevzeti enobesedni in večbesedna termina s prevzetima prvinama v levem ter levem in desnem prilastku: *programirana celična smrt*, *programirano odmiranje celice* → *apoptoza*;
10. neprevzeta enobesedna, prevzeta enobesedna in dvobesedni termin s prevzeto jedrno prvino: *jajčece*, sin. *jajce* (1), *ovulum* (1), *ovum*, *jajčna celica*;
11. prevzeta enobesedna termina z razliko v pomenskosestavinskih lastnostih prefiksoida zloženske in citatni enobesedni termin: *limfocit*, sin. *imunocit*, *lymphocytus*;
12. prevzeti enobesedni ter neprevzeta dvo- in večbesedni termin: *levkocit*, sin. *bela krvnička*, *belo krvno telesce*;
13. prevzeti enobesedni, citatni enobesedni, citatna dvobesedna in slovenščini prilagojena prevzeta dvobesedna termina (v dvobesednih je razlika v pomenskosestavinskih

¹⁰ Večbesedni termin v tem podtipu je razberljiv iz terminološke razlage.

- lastnostih določujočih prvin): *onkocitom* (1), sin. *oncocyoma*, *adenoma oncocycticum*, *adenoma oxyphilicum*, *onkocitni adenom*, *oksifilni adenom*;
14. trije prevzeti dvobesedni, citatna dvobesedna in prevzeti enobesedni termin (brez razlik v pomenskosestavinskih lastnostih določujoče prvine dvobesednih terminov in prefiksoida zloženke): *srpastocelična anemija*, sin. *drepanocitna anemija*, *falciformna anemija*, *anaemia drepanocytica*, *anaemia falciformis*, *drepanocitoza*;
15. prevzeti dvobesedni, prevzeti večbesedni, citatni enobesedni in prevzeti enobesedni termin: *maligna histiocitoza*, sin. *histiocitna medularna retikuloza*, *reticuloma*, *retikulom*;
16. prevzeti dvobesedni, citatni enobesedni in citatni dvobesedni termin: *spinoce-lularni karcinom*, sin. *spinaliom*, *carcinoma spinocellulare*;
17. prevzeti enobesedni termin, ki je zloženka, in pravopisni različici enobesednih krnjenih terminov iz prevzete zloženke: *nevroglija*, sin. *glia*, *glija*.

Sopomenski nizi z enobesednim terminom obsegajo od tri do šest terminov. Od 77 je le sedem terminov povsem brez prevzetih prvin, torej tudi za sopomenske nize z enobesednim terminom velja, da so v njih najpogosteje prevzeti termini. Pomenskosestavinske lastnosti posameznih prvin terminov so enake ali pa se razlikujejo. En enobesedni termin je s časovnozvrstnim označevalnikom.

Preglednica 3: Lastnosti podtipov sopomenskih nizov z enobesednim terminom.

Podtip	Število nizov	Termin brez prevzetih prvin	Obrazilo izpeljanke ali sestavljenke, število terminov	Prefiksoid zloženke, število terminov	Sufiksoid zloženke, število terminov
1	4		<i>inter-</i> : 1	<i>eozino-</i> : 1 <i>nevtro-</i> : 1 <i>bazo-</i> : 1	<i>-filec</i> : 3
2	1	1	<i>-ka</i> : 1	<i>masto-</i> : 1	<i>-cit</i> : 1
3	1			<i>glia-</i> : 1 <i>glio-</i> : 1	<i>-cit</i> : 2
4	2			<i>adipo-</i> : 1 <i>kardio-</i> : 1	<i>-cit</i> : 1 <i>-miocit</i> : 1
5	1			<i>drepano-</i> : 1	<i>-cit</i> : 1
6	2			<i>lemno-</i> : 1 <i>nevrolemo-</i> : 1 <i>pnevmo-</i> : 1 <i>pnevmono-</i> : 1	<i>-cit</i> : 4

7	1			<i>limfo-</i> : 1 <i>lympho-</i> : 1	<i>-blast</i> : 1 <i>-blastus</i> : 1
8	1			<i>amfi-</i> : 1	<i>-cit</i> : 1
9	1		<i>-oza</i> : 1		
10	1	2	<i>-ece</i> : 1		
11	1			<i>limfo-</i> : 1 <i>imuno-</i> : 1 <i>lympho-</i> : 1	<i>-cit</i> : 2 <i>-cytus</i> : 1
12	2	4		<i>levko-</i> : 1 <i>eritro-</i> : 1	<i>-cit</i> : 2
13	1				
14	1		<i>-oza</i> : 1		
15	1				
16	1				
17	1				

4.1.4 Sopomenski nizi brez enobesednega termina

Sopomenske nize tvorijo:

1. dvobesedna termina s po izvoru različnima jedrnima prvinama in večbesedni termin z neprevzeto desnoprilastkovno prvino ob prevzeti jedrni, nastalo po pretvorbi levega prilastka: *gladkomišično vlakno* → *gladkomišična celica*; *celica gladke mišičnine*;
2. kalkirani dvobesedni, citatni dvobesedni in kalkirani večbesedni termin: *hepatocelularni adenom*, sin. *adenoma hepatocellulare*, *adenom jetrnih celic*;
3. kalkirani dvobesedni in trije citatni dvobesedni termini z določujočimi prvinami z različnimi pomenskosestavinskimi lastnostmi: *eozinofilni adenom*, sin. *adenoma acidophilicum*, *adenoma eosinophilicum*, *adenoma eosinophilocellulare*;
4. dvo- in večbesedna termina s po izvoru različnima jedrnima prvinama in s pretvorbo prilastkovnih prvin: *celično zdravljenje*, sin. *celična terapija*, *zdravljenje s celicami*, *terapija s celicami*;
5. kalkirana in citatna dvobesedna termina z razlikami v prilagojenosti določujočih prvin slovenščini in v pomenskosestavinskih lastnostih določujočih prvin: *ploščatocelični karcinom*, sin. *planocelularni karcinom*, *carcinoma epidermoides*, *carcinoma planocellulare*.

Predstavljeni sopomenski nizi so iz treh ali štirih terminov. Med vsemi termini je le eden s samo neprevzetima prvinama, drugi termini v nizih so prevzeti (slovenščini bolj prilagojeni, kalkirani in citatni). Za vsak podtip je bil prepoznan le po en zglede sopomenskega niza.

Preglednica 4: Lastnosti podtipov sopomenskih nizov brez enobesednega termina.

Podtip	Število nizov	Število terminov v nizu	Termin brez prevzetih prvin	Slovenščini bolj prilagojen prevzeti termin	Citatni termin	Kalkirani termin
1	1	3	1	2		
2	1	3			1	2
3	1	4			3	1
4	1	4		2		2
5	1	4			2	2

4.2 Sopomensko razmerje s kratičnim terminom

V preučevanem vzorcu so terminološke kratice najpogosteje tvorjene s krnitvijo do stopnje začetnih črk večinoma vseh posameznih besed in nato s sklapljanjem. Razvezani termini so citatni, neprevzeti ali slovenščini prilagojeni prevzeti.

Po izvoru prevladujejo citatne kratice iz citatnih terminov. Primerov kratice iz neprevzetih ali slovenščini prilagojenih razvezanih terminov je manj. Puščica od citatne kratice usmerja k razvezanemu sopomenskemu terminu v slovenščini, torej je v takih primerih prikazan sopomenski niz iz citatne kratice in tujejezičnega termina, iz katerega je kratica tvorjena, ter nekratične ustreznice v slovenščini. Med okrajšanimi termini so tudi samo enočrkovni.

4.2.1 Sopomenske dvojice s kratičnim terminom

V sopomenskem razmerju sta:

1. kratica in slovenščini prilagojen razvezani termin: *MMC* – *mezenhimske matične celice*;
2. citatna kratica in razvezani termin: *NK* – *natural killer*;
3. štiričrkovna kratica in slovenščini prilagojen razvezani termin: *PMNL* → *polimorfonuklearni levkocit*;
4. dvo-/večbesedni termin s kratično desnoprilastkovno prvino, katere del je lahko tudi številka, in dvo-/večbesedni termin brez kratične prvine ali s kratično prvino: *celica A* → *glukagonska celica*; *celica T CD 4* → *celica T pomagalka*;
5. kratica iz dveh prvih črk delov osebnega lastnega imena in osebno lastno ime: *HeLa* – *Henrietta Lacks*;
6. kratica iz posameznih črk dvobesednega termina v esperantu in razvezani termin: *Vero* – *verda reno* 'zelena ledvica';

7. termin s citatno kratico iz velike in male črke ter termin z le delno razvezano kratico; razvezani del je kalkiran: *celica Th* → *celica T pomagalka*;
8. dvo- in večbesedni termin po pretvorbi prilastkovne prvine s kratično oznako, imenovane tudi izkratična oz. izsimbolna zloženka: *B-celična levkemija* → *levkemija celic B*;
9. neprevzeta kratica in razvezani termin: *PKMC* → *presaditev krvotvornih matičnih celic*.

Preglednica 5: Sopomenske dvojice s kratičnim terminom.

Podtip	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Število dvojic	8	7	1	12	1	1	1	3	1

4.2.2 Sopomenski nizi s kratičnim terminom

Sopomenski niz tvorijo:

1. citatna kratica ter citatni in slovenščini prilagojen razvezani termin: *SCNT* (*somatic cell nuclear transfer*) → *prenos jedra somatske celice*;
2. štiričlenski niz s citatno kratico (*CED* (*cell death*) → *celična smrt*, sin. *propad celice*) ali s citatno kratico iz slovenščini manj prilagojenega ter s kratico iz slovenščini bolj prilagojenega razvezanega termina (*HSC* (*hematopoetske matične celice*), *KMC* (*krvotvorne matične celice*));
3. sopomenski kratici in večbesedni razvezani termin z izlastnoimensko prvino: *MCPyV*, *MCV*, *poliomavirus Merkllovih celic*;
4. večbesedna termina s kratično prvino, termin s kratično prvino in številko ob njej ter enobesedni termin z označevalnikom: *celica T pomagalka – limfocit T CD 4 – pomagalka* (žarg.);
5. večbesedna termina s prevzeto jedrno prvino ter z izvornimi in oblikoskladenjskimi razlikami v določujočih prvinah, citatna kratica in citatni razvezani termin: *kožni limfom celic B – kutani B-celični limfom – CBCL – cutaneous B-cell lymphoma*.

Ker je v preučevanem vzorcu malo kratic iz neprevzetih skladdenjskopodstavnih večbesednih terminov, je tudi sopomenskih nizov z neprevzeto kratico najmanj. Več je sopomenskih nizov iz citatne kratice, citatnega večbesednega termina in razvezane ustreznice, ki je delno ali v celoti prilagojena slovenščini in je v slovarju predstavljena kot prednostni termin v sopomenskem nizu. Dva enobesedna termina sta z jezikovno-zvrstnim označevalnikom.

Preglednica 6: Sopomenski nizi s kratičnim terminom.

Podtip	1	2	3	4	5
Število nizov	15	3	1	1	2

4.3 Sopomensko razmerje s terminom z izlastnoimensko prvino

V raziskovalnem vzorcu tudi termini z izlastnoimenskimi prvinami, nastalimi po konverziji iz svojilnih v vrstne pridevnike, ki so v levem prilastku, v desnem pa je izlastnoimenska prvina samostalniška besedna zveza, tvorijo tipološko različne sopomenske dvojice in nize.

4.3.1 Sopomenske dvojice s terminom z izlastnoimensko prvino

V sopomenskem razmerju sta:

1. termin z izlastnoimensko in termin z neizlastnoimensko prvino: *Leydigova celica* → *intersticijska celica*; *zunanja mejna celica* → *Hensenova celica*;
2. okrajšani citatni termin z izlastnoimensko prvino in razvezani termin, prilagojen slovenščini: *MCPyV* (iz *Merkel cell polyomavirus*) → *poliomavirus Merklovih celic*;
3. kratična termina s prvino, tvorjeno iz lastnega imena: *MCPyV* – *MCV*;
4. termina z isto izlastnoimensko in različnima jedrnima prvinama: *Bergmannova (G. H.) glija* → *Bergmannova (G. H.) celica*;
5. termina z različnima izlastnoimenskima prvinama: *Pickova (L.) celica* → *Niemann-Pickova (L.) celica*; *terminalna Schwannova celica* → *perisinaptična Schwannova celica*.

Preučevani vzorec ne izkazuje težnje po nadomestitvi vseh terminov z izlastnoimensko prvino, s katero je poimenovan odkritelj celice, z neizlastnoimenskimi, ki se nanašajo na vrsto celic, saj je devetnajst terminov z izlastnoimensko prvino brez neizlastnoimenskih ustreznice. Prednostni termin prav tako ni v vseh primerih neizlastnoimenski. Krajšava lastnega imena (*HeLa*) je samostojna iztočnica in v primerjavi z drugimi termini z izlastnoimensko prvino v stalni zvezi (*celice HeLa*) ni razvezana.

Preglednica 7: Sopomenske dvojice s terminom z izlastnoimensko prvino.

Podtip	1	2	3	4	5
Število dvojic	7	3	1	2	2

4.3.2 Sopomenski nizi s terminom z izlastnoimensko prvino

Sopomenski niz tvorijo:

1. večbesedna termina z izlastnoimenskima prvinama z različnima jedrnima deloma in večbesedni termin z neizlastnoimensko prvino: *karcinom Merklovih celic* → *tumor Merklovih celic*, *trabekularni karcinom kože* → *tumor Merklovih celic*;

2. dvo- in večbesedni termini z različno izlastnoimensko in (ali) jedrno prvino; izlastnoimenska je v levem ali desnem prilastku: *celica po Dorothy Reed, Reed-Sternbergova velikanka, Sternbergova velikanka, Hodgkinova (T.) celica* → *Reed-Sternbergova celica; sindrom Sertolijevih celic*, sin. *syndroma del Castillo, del Castillev sindrom*;
3. večbesedni termin z izlastnoimensko prvino, citatni eno-/dvobesedni in prevzeti enobesedni termin: *tumor Sertolijevih celic*, sin. *androblastoma, androblastom; adenom Hürthlejevih celic*, sin. *adenoma oncocyticum, onkocitom* (2);
4. večbesedni termin z izlastnoimensko prvino, citatna kratica, citatni večbesedni in prevzeti dvobesedni termin z drugačnimi pomenskosestavinskimi lastnostmi: *histiocitoza Langerhansovih celic*, sin. *LCH, Langerhans cell histiocytosis, nelipidna retikuloendotelioza*;
5. večbesedni termin s prevzeto prvino, dvobesedni z izlastnoimensko prvino (z označevalnikom), citatna kratica, citatni razvezani in prevzeti enobesedni termin (z označevalnikom): *karcinom ledvičnih celic*, sin. *Grawitzev tumor (star.), RCC, renal cell carcinoma, hipernefrom (star.)*;
6. termin z izlastnoimensko prvino in neizlastnoimenski termin, ki je sopomenski še z drugim neizlastnoimenskim: *Hortegove celice* → *mikroglija (mikroglija, sin. Hortegove celice, mezoglija)*.

Preglednica 8: Sopomenski nizi s terminom z izlastnoimensko prvino.

Podtip	1	2	3	4	5	6
Število nizov	1	2	3	1	1	2

5 Sklep

Visok (66,9-odstotni) delež sopomenskih terminov, tipološka raznovrstnost in obsežnost posameznih sopomenskih nizov kažejo terminološko raznovrstnost v poimenovalnem sistemu termina *celica*.

Poenobesedenje kot terminotvorni način vodi tudi do enakoizraznosti – redkeje pri kratičnih (*HSC*) in pogosteje pri nekratičnih (*zaviralka*) terminih – ter jezikovno- in časovnozvrstne zaznamovanosti (*tkivni bazofilec*, sin. *mastocit* (žarg.), *pitanka* (star.)). Nekratični enobesedni termini so neprevzeti (*prašnica*), slovenščini prilagojeni (*limfoblast*), citatni (*lymphoblastus*), kalkirani (*pomagalka*) in hibridni (*amakrinka*). Nastajajo z izpeljavo (najpogosteje z ženskospolskimi izpeljavnimi obrazili – zelo verjetno zaradi vpliva spola termina *celica*), zlaganjem in s sestavljanjem. V prevzetih enobesednih terminih (zloženkah in sestavljenkah) sta obe prvini prevzeti, stopnja prilagojenosti prevzetih prvin slovenščini v sopomenskem dvo- ali večbesednem terminu pa je različna (*mononuklearni levkocit* → *monocit*; *mnemocit* → *spominska celica*). Nekateri prevzeti enobesedni termini (*melanocit*) so brez dvo- ali večbesednih sopomenskih ustreznice,

nekateri dvobesedni pa kljub terminotvorni možnosti niso poenobesedeni (npr. *košaričasta celica* → *košarica* – po analogiji s terminom *čašica*). V kalkiranih enobesednih terminih je ohranjen pomenski prenos iz jezika izvora (*pomagalka*), v neprevzetih pa gre tudi za terminologizacijo besed iz splošnega jezika (*velikanka*). Največ kratic je tvorjenih iz prevzetih terminov. Citatne kratice so pogosto v sopomenskem nizu s citatnim razvezanim in slovenščini prilagojenim razvezanim terminom. Med jeziki izvora so klasični, angleščina in v enem primeru esperanto.

Dvo- in večbesedni termini povsem brez prevzetih prvin so redki (*mirujoča selivka*, *belo krvno telesce*). Prevzete prvine so citatne, kalkirane in prilagojene slovenščini (*adenoma hepatocellulare*, *hepatocelularni adenom*, *adenom jetrnih celic*). Sopomenske dvojice so iz samo neprevzetih (*rdeča krvnička*, *rdeče krvno telesce*) ali samo prevzetih terminov (*epicit* → *podocit*), delno prevzetega in citatnega (*dlakava celica*, sin. *hairy cell*) ter neprevzetega in delno prevzetega termina (*gladkomišično vlakno* → *gladkomišična celica*). Najdaljša sopomenska niza sta iz šestih terminov z razlikami v prevzetosti prvin, pomenskosestavinske lastnosti pa so iste ali različne. Za samo neprevzete ali samo prevzete levo- ali desnoprilastkovne prvine so značilne razlike v pomenskosestavinskih lastnostih zaradi poimenovanja celice po pripadnosti vrsti ali po podobnosti s čim. Ker je za medicinsko terminologijo značilen vpliv klasičnih jezikov in tudi angleščine, je možnost neprevzetih terminov manjša. V preučevanem vzorcu so tudi razlike v dajanju prednosti terminom s prevzetimi ali z neprevzetimi prvinami (npr. *mnemocit* → *spominska celica*, vendar *krvna ploščica* → *trombocit*).

V prispevku predstavljena dolžina sinonimnih nizov in njihova pestra strukturna tipologija z izhodišnim terminom *celica* kažeta vso raznoliko potrjeno možnost strokovne rabe in s tem razbijata stereotipno predstavo o terminologiji, v kateri zaradi načela gospodarnosti sopomenskost ni zaželeno. Raziskava potrjuje nasprotno: sinonimija je realnost strokovne terminologije na poti od citatnega prevzemanja do prilagajanja jezikovnemu sistemu jezika prevzemnika in do iskanja domačih ustreznih izrazov bodisi s kalkiranjem ali z aktiviranjem lastnega tvorbenega sistema. Naslednji raziskovalni korak je torej preveriti, kako določeni sinonimni sklop funkcionira ne samo v slovarskih priručnikih, ampak v dejanski rabi v področno ustreznih slovensko pisanih medicinskih razpravah. Šele takrat bo mogoče oceniti ne samo prevladujoč tip termina v možnih sinonimnih nizih, ampak tudi doslednost rabe oz. vzroke za pojav sinonimije v istem besedilu.

VIRI IN LITERATURA

- Anton BAJEC, 1950: *Besedotvorje slovenskega jezika I. Izpeljava samostalnikov*. Ljubljana: SAZU.
- Marina BERGOVEC, 2018: Terminološka varijacija u hrvatskome medicinskom pisanom jeziku. Doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. [Na spletu](#).

- Ljudmila BOKAL, 2010: Prevzemanje glede na vrste. *Terminologija in sodobna terminografija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 111–23.
- María Teresa CABRÉ CASTELLVÍ, 2003: Theories of terminology. Their description, prescription and explanation. *Terminology* 9/2. 163–99.
- Tanja FAJFAR, 2017: Jezikovnokulturna ustreznost kot terminološko načelo. *Slovenska terminologija danas*. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti. 351–61. [Na spletu](#).
- Tanja FAJFAR, Mojca ŽAGAR KARER, 2019: Analiza kratic v terminoloških slovarjih. *Slavistična revija* 67/4. 551–67.
- Helmut FELBER, 1984: *Terminology manual*. Pariz: Infoterm. [Na spletu](#).
- Vojko GORJANC, 1995/1996: Primerjalna razčlenitev terminologije v matematiki in filozofiji. *Jezik in slovstvo* 41/5. 267–76.
- Lana HUDEČEK, Milica MIHALJEVIĆ, 2009: Primjena terminoloških načela na medicinsko, informatičko i medicinskoinformatičko nazivlje. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. [Na spletu](#).
- Marjeta HUMAR, 2004: Stanje in vloga slovenske terminologije in terminografije. *Terminologija v času globalizacije. Zbornik prispevkov s simpozija*. Ur. Marjeta Humar. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 17–31.
- Marjeta HUMAR, 2010: Sinonimija v slovenskih terminoloških slovarjih. *Terminologija in sodobna terminografija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 75–95.
- Mateja JEMEC TOMAZIN, 2015: Normativnost terminoloških slovarjev. *Slovnica in slovar – aktualni jezikovni opis*. Ur. Mojca Smolej. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete (Obdobja, 34). 309–15.
- Miroslav KALIŠNIK, 1998: O medicinskem izrazju v slovenskih besedilih. *Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 79–83.
- Miroslav KALIŠNIK, 2004: Uporaba slovenščine, latinščine in angleščine v sodobnem slovenskem zdravstvu. *Terminologija v času globalizacije. Zbornik prispevkov s simpozija*. Ljubljana, 5. in 6. junij 2003. Ur. Marjeta Humar. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 229–32.
- Snježana KERKOVIC, 2014: Primjena terminoloških načela na sinonimne tehničke nazive. *Polimeri* 35/1-2. 18–24. [Na spletu](#).
- Borislava KOŠMRLJ LEVAČIČ, 1998: Izimensko strokovno izrazje. *Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 139–46.
- Terezija LEBEN PIVK, 1998: Krajšave v gumarstvu. *Slovensko naravoslovno-tehnično izrazje*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 57–68.
- Mateja LEGAN, Danijel PETROVIČ (ur.), 2012–2020: *Slovenski medicinski slovar*. Ljubljana: Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani. Kamnik: Amebis. [Na spletu](#).
- Lily A. PONOMARENKO, 2004: Synonymy in English Terminology of Computer Systems and Networks. *Terminologija v času globalizacije. Zbornik prispevkov s simpozija*. Ur. Marjeta Humar. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 373–74.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*. 2014. Založba ZRC, ZRC SAZU. [Na spletu](#).
- Jerica SNOJ, Martin AHLIN, Branka LAZAR, Zvonka PRAZNIK, 2018: *Sinonimni slovar slovenskega jezika*. [Na spletu](#).

- Marko SNOJ, 2016: *Slovenski etimološki slovar*. Tretja izdaja. [Na spletu](#).
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2007: Slovensko zoološko izrazje z vidika besedotvornih vzorcev in vrst. *Metode in zvrsti. Razvoj slovenskega strokovnega jezika*. Ur. Irena Orel. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (Obdobja, 24). 537–46.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2016: Prefiksoidne zloženke s sestavino video- med pisanjem skupaj in narazen. *Współczesne językoznawstwo słowiańskie: teoria i metodologia badań. Tom 1, Słowotwórstwo*. Ur. Elena Koriakowcewa. Siedlce: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Wydział Humanistyczny, Instytut Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej; Międzynarodowy Komitet Slawistów, Komisja Słowotwórstwa. 123–40.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2018: Univerbizacija (poenobesedenje) v slovenskem besedotvornem sistemu. *Slavistična revija* 66/3. 369–82.
- Alenka VALH LOPERT, 2015: Manjšalnice v terminološkem gnezdu *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*² (SSKJ²). *Manjšalnice v slovanskih jezikih: oblika in vloga*. Ur. Irena Stramljič Breznik. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 113). 598–611. [Na spletu](#).
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2007: Izrazno-pomenska tipologija poimenovanj. *Slavistična revija* 55/1–2. 399–408.
- Špela VINTAR, 2008: *Terminologija. Terminografska veda in računalniško podprta terminografija*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, Oddelek za prevajalstvo.
- Krystyna WASZAKOWA, 2005: *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*. Varšava: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Krystyna WASZAKOWA, 2009: Internacjonalizacja polskiej leksyki – stan obecny, prognozy na najbliższą przyszłość. *Przejawy internacjonalizacji w językach słowiańskich*. Ur. Elena Koriakowcewa. Siedlce: Wydawnictwo Akademii Podlaskiej. 11–28.
- Mojca ŽAGAR KARER, 2011: *Terminologija med slovarjem in besedilom: analiza elektrotehniške terminologije*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Mojca ŽAGAR KARER, 2013: O terminologiji in terminoloških slovarjih. *Slavistika v regijah – Nova Gorica*. Ur. Boža Krakar Vogel. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije (Zbornik Slavističnega društva Slovenije, 24). 131–32.
- Mojca ŽAGAR KARER, 2018: Upoštevanje terminoloških načel v terminografski praksi. *Slavistična revija* 66/2. 236–49.
- Mojca ŽAGAR KARER, Tanja FAJFAR, 2020: Sinonimija v terminologiji: Analiza normativnih odločitev v terminoloških slovarjih. *Slavistična revija* 68/4. 491–507. [Na spletu](#).
- Andreja ŽELE, 2010: Pomenotvorne zmožnosti z vidika /de/terminologizacije (v slovenščini). *Terminologija in sodobna terminografija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 125–39.

SUMMARY

A linguistic analysis of terms in the extensive terminological system of the term *cell* in the dictionary *Slovenski medicinski slovar* (Slovenian Medical Dictionary) yielded a 66.9 percent share of synonyms. Within the three main types, there are 38 subtypes of synonym pairs and 33 subtypes of synonym strings. The terms in them differ according to structure, borrowed components, word-formational properties, and properties of semantic extension. Univerbation also creates synonymous terms, which are homonyms for words in general use or for terms in other professional fields. Complex words are derivatives, compounds and prefixed derivatives. In borrowed single-word terms, both components of the complex term are borrowed, whereas in synonymous terms with two or more words, the degree of the adaptation of borrowed components varies. Some borrowed single-word terms have no synonyms with two or more words, whereas some two-word terms are not univerbated despite the possibility of term formation. Borrowed single-word terms preserve the source language transfer of meaning. Synonym pairs are made of only non-borrowed terms, only borrowed ones or both borrowed and non-borrowed ones. The two longest synonym strings contain six terms and differ according to the borrowing of components, whereas the semantic-componential features are the same or different. The synonymous relation is also established in abbreviated terms and terms with eponyms. Among notable examples are synonym strings with a foreign abbreviation, a foreign unabbreviated term and an unabbreviated term adapted to Slovenian. Some terms with eponyms have no non-eponymous synonym.

Despite the possibility of term formation, synonyms do not appear in all examples where they could have been created on analogy with already existing similar ones. However, the number of synonym string subtypes and particularly the number of terms in them indicate that a terminological agreement on preferred terms has not (yet) been reached in all cases.

